

Komentar in karta: 1/98

SLA V496 'trebušast'

Vlado Nartnik

1. Gradivo

Za pomen 'tak, ki ima velik, debel trebuh', knj. *trebušast* (*ú*), sta najbolj značilna leksema *trebušast* in *trebuhast* ter *vampast* (z oznako slabšalno v T009, T241 in T316, medtem ko se v T071 in T095 uporablja le za krave) z alternantama *gvampast* in *lampast*. Oba leksema pestrijo tako opisi kakor izpeljanke in pretvorbe s primitivom ter odgovori, ki besednovrstno ne ustrezajo vprašanju – kar je vse navedeno v 3. točki komentarja. Izpeljanke iz samostalnikov so *trebuhonast*, *trebuhat*, *trebušen*, *trebušnjast*, *trebušn(j)at*, *trebušat* oz. *vampat*, (*raz*)*vampan*, *vampav*. Manj pogosti leksemi so *debel* z izpeljanko *debelušast*, *črevat*, *tolst*, *napihnjjen* in *obalten*. Posredno ali neposredno izposojeni pridevniki so *tripast*, *brentast*, *drempast*, *blekast*, *blekati* (ki ima v T393 oznako zaničljivo), *banjati*, *lempast*, *putasti*, *putavi* ter *napučen*.

Leksem *trebušast* se v T258 uporablja ob starejšem *vampast* (enako tudi *trebuhast* v T090), prav tako se v T383 ob starejšem *lampast* danes uporablja bolj opis »sam trebuh ga je«. Za T266 je ob odgovoru *trebušast* zapisano, da se leksem ni v rabi.

2. Morfološka analiza

trebuhast < **terb-ux-ast-ъ* ← **terb-ux-ъ* 'trebuh'

trebuhonast < **terb-ux-on-ast-ъ*

trebuhat < **terb-ux-at-ъ*

trebušat < **terb-uš-at-ъ*

trebušen < **terb-uš-ьn-ъ*

trebušnjast < **terb-uš-ьń-ast-ъ*

trebušast < **terb-uš-ast-ъ*

trebušnat(i) < **terb-uš-ьn-at-ъ(-j-ъ)*

trebušnjat < **terb-uš-ьń-at-ъ*

vampast(i) < **(vamp)-ast-ъ(-j-ъ)* ← **(vamp)-ъ* 'trebuh, vamp' ← bav. *srvnem*.
wamp 'trebuh'

gvampast < **(gvamp)-ast-ъ* (po velarizaciji prvega labiala) ≤ **(vamp)-ast-ъ*

lampast(i) < **(lamp)-ast-ъ(-j-ъ)* (po disimilaciji labialov) ≤ **(vamp)-ast-ъ*

razvampan < **orz-(vamp)-a-n-ъ* ← **orz-(vamp)-a-ti*

zvampan ≤ **sъ-(vamp)-a-n-ъ* ← **sъ-(vamp)-a-ti*

vampav < **(vamp)-av-ъ*

lempast < **(lemp)-ast-ъ*, dalje nejasno

obalten ≤ **ob-val-ьn-ъ* s sekundarnim *-t-* (Ramovš 1924: 222)

banjati < **bań-at-ъ-j-ъ* ← **bań-a* 'banja, kopel'

debel < **deb-el-ъ* 'debel'

debelušast < **debel-uš-ast-ъ*

tolst < **ъlst-ъ* 'debel, tolst'

črevat(i) < **červ-at-ъ(-j-ъ)* ← **červ-o* 'črevo'

napet < **na-pe-t-ъ* ← **na-pe-ti* 'napeti'

napihnjén < **na-pyx-ń-en-ъ* ← **na-pyx-nq-ti* 'napihniti'

tripast < *(*trip*)-*ast-ъ* ← it. *trippa* 'vamp, trebuh'

brentast < *(*brent*)-*ast-ъ* ← *(*brent*)-*a* 'brenta, čebrič' ← ben. it. *brenta* 'brenta, čebrič'

drempast < *(*dremp*)-*ast-ъ* ← hrv. *dremp-ač-a* 'vrsta košare'

blekast(i) < *(*blek*)-*ast-ъ(-j-ъ)* ← *(*blek*)-*ъ* 'krpa' ← srvnem. *vlęc* 'krpa'

blekati < *(*blek*)-*at-ъ-j-ъ*

putasti < *(*put*)-*ast-ъ-j-ъ* ← bav. srvnem. *put(t)e* 'posoda, brenta'

putavi < *(*put*)-*av-ъ-j-ъ*

napučén < **na-(put)-j-en-ъ*

3. Posebnosti kartiranja

Kot enkratnice so kartirani leksemi *brentast* v T015, *napet* v T148, *drempast* v T308 in *obalten* v T366.

Kot enkratnica z *debel-* je kartiran leksem *debelušast* v T024.

Kot enkratnica z *-vamp-* je kartiran leksem *zvampan* v T029.

Kot enkratnici s *put-* sta kartirana leksema *napučén* v T060 in *putavi* v T373.

Kot enkratnici s *trebuš-* sta kartirana leksema *trebušnjast* v T074 in *trebušnjat* v T147.

Kot opisi so kartirani glagolski odgovori *napenja* v T100, *sam trebuh ga je* v T383 in *ima trebuhato* v T413 ter odgovori z zamolčanim glagolskim primitivom, kot so z *velikim trebuhom* v T016, T057 in T313, *debel trebuh* v T060, *lempa* v T088, *velik trebuh* v T093, T242 in T286 ter *potrebuševina* v T155.

Kot pretvorbe s primitivi so kartirani odgovori *ima črevo* v T005, *ima veliko črevo* v T017, *ima trebuh* v T018, T063, T082, T097, T108, T111, T112, T117, T162 in T164, *ima vamp* v T023 in 137, *ima velik trebuh* v T058, T075, T078, T079, T103, T109, T116, T123, T124, T128, T129, T135, T150, T151, T153, T264, T271, T280 in T292, *ima debel trebuh* v T061, T077 in T289, *ima lempo* v T087, *ima tripo* v T118, *ima tako velik trebuh* v T215, *ima velik vamp* v T282 in T346, *ima tak trebuh* v T300 in *ima veliki blek* v T377.

Kot tretji in nadaljnji odgovor v posamezni točki so z znakom za komentar kartirani leksemi *trebušast* v T090, *vampast* v T090, T169, T229, T241, T300 in T317, *debel* v T097, *trebušat* v T148, *trebuhast* v T166, *trebuhat* v T234, *razvampan* v T300, *lampast* v T304, *putasti* v T370 ter pretvorbe s primitivi *ima trebuh* v T102 in T155, *velik trebuh ima* v T405, *ima vamp* v T275, *lempo ima* v T097 in besednovrstno neustrezni odgovori *trebušnik* v T109 in T231, *vampač* v T152, *blekač*, *putaš* in *vampaš* v T370.

Z znakom »glej gradivo« so kartirani odgovori, ki pomenijo nosilca lastnosti, po kateri se sprašuje, tj. *trebušnjak* v T059, *trebušnik* v T108, T114 in T250, *pavcon* v T112, *trebušon* v T127, *debelko* v T128, *trebuhar* v T130, *vampec* v T242, *bumbar* v T278, *vampak* v T339 in *blekač* v T376.

4. Uporabljena dodatna literatura

Andersen 1999; Duden 7; Koletnik 2001; Kostelec 2007; Rajh 2010

5. Primerjaj

SLA: V045 'trebuh' (1/49), V495 'debel' (1/97); OLA: 1919 'človek z velikim trebuhom'; ALE: /; SDLA-SI: /; ALI: /; ASLEF: /; HJA: /